

TÜRKİYE VE DÜNYADA ORGANİK TARIM: SAĞLIKLI VE KAZANÇLI BİR SEKTÖR

Organik (Ekolojik) Tarım nedir?

Organik tarım; üretim esnasında kimyasal gübre, ilaçlama, hormon ve katkı maddeleri kullanmadan, her aşaması kontrollü ve sertifikalı olarak yapılan tarımsal üretim biçimidir. Organik tarım yapan kişiler, ürünleri gerekli koşullarda üreterek uluslararası bir denetleme şirketi tarafından verilen sertifikayı almak zorundadırlar. Organik tarımın amacı; toprak ve su kaynakları ile havayı kirletmeden, çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını korumaktır.

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO - Food and Agriculture Organization) ve Avrupa Birliği tarafından konvansiyonel tarıma alternatif olarak da kabul edilen bu üretim şekli, değişik ülkelerde farklı isimlerle anılmaktadır. Almanca'da "Ekolojik Tarım", Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca'da "Biyolojik Tarım", İngilizce'de "Organik Tarım" Türkiye'de ise "Ekolojik Tarım ve Organik Tarım" eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Neden Organik Tarım

Konvansiyonel tarım nedeniyle dünya gıda üretimi artmakla beraber toprak, su ve atmosfer hızla kirlenmekte ve sonuçta insan yaşamı olumsuz etkilenmekte, ekolojik denge bozulmaktadır. Konvansiyonel tarım yapılarak her geçen gün tarım alanları azaltılmaktadır. Doğal kaynakların hızla tükendiği dünyamızda, bu kaynakları daha dengeli kullanmak için organik tarıma daha fazla yer vermeliyiz. Neden organik tarım sorusuna öncelikli olarak şu cevapları verebiliriz; gelecek nesilleri korumak, kimyasalların insanlar, çevre ve hayvanlar üzerindeki olumsuz etkilerinden korunmak, toprak verimliliğini ekolojik koşulları göz önüne alarak doğal yollarla uzun dönem için sağlamak, toprak ve genetik kaynak erozyonunu önlemek, su miktar ve kalitesini korumak, enerji tasarrufu yapmak, üretici ve tarımsal işletmelerde çalışan insanların sağlığını korumak, küçük çiftçilerin güvenliğini üretim döngüsü veya gelir düzeylerini arttırarak sağlamak, ekonomiyi desteklemek, sağlıklı ve besin kalitesi yüksek ürün elde etmek.

Dünyada Organik Tarım

Organik tarım Avrupa'da 1910'larda uygulanmaya başlamıştır. Bu dönemde kontrollü olmayan üretim 1930'lu yıllarda kontrollü olarak daha fazla yaygınlaşmaya başlamıştır. Uzun bir süre, küçük oranlarla artan organik tarım, 1970'li yıllarda ticari anlamda önem kazanmaya başlamıştır. 1972 yılında Almanya'da Uluslararası Ekolojik Tarım Hareketleri Federasyonu'nun (IFAOM) kurulmasıyla daha düzenli bir hale gelmiştir.

Organik tarım faaliyetleri her yıl yaklaşık % 20-30'luk büyüme hızındadır. Bazı görüşler önümüzdeki 10 yıl içinde dünya ticaret hacminin 11 milyardan 100 milyar dolara yükseleceği yönündedir.

Dünya çapında yapılan en son araştırmalara göre yaklaşık 31 milyon hektar alanda organik tarım yapılmaktadır ve organik olarak yönetilen çiftliklerin sayısı yaklaşık 634.000'dir.

Dünya'daki organik tarım arazilerinin % 39'u Okyanusya'dadır. Okyanusya'yı %23'lük payla Avrupa ve %19'luk payla Latin Amerika izlemektedir. En yüksek organik tarım arazisine sahip ülkeler sırasıyla Avustralya, Arjantin, Çin ve ABD'dir. Konvansiyonel üretim alanlarına kıyasla en yüksek organik üretim alanı oranı ise Avrupa'dadır. Alan açısından organik tarımda lider ülkeler, Lihtenştayn, Avusturya, İsviçre ve İtalya'dır. İşletme sayısı açısından ise Meksika, İtalya, Uganda ve Sri Lanka ön sıralarda yer almaktadır.

2004 yılından bu yana organik tarımın en çok artış gösterdiği kıtalar olarak yaklaşık yarım milyon hektar alanla Kuzey Amerika ve Avrupa olarak karşımıza çıkmaktadır.

Organik Tarımın Türkiye'deki gelişimi

Organik tarım ülkemizde, 1984-1985 yıllarında başlamıştır. Söz konusu yıllarda ilk ihracatımız, kuru incir ve kuru üzüm ile Ege Bölgesi'nden gerçekleştirilmiştir. Daha sonra bu ürünlere kuru kayısı ve fındık gibi ürünler de katılarak farklı bölgelerimize yayılmıştır.

Organik tarım hareketini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla 1992 yılında Ekolojik Tarım Organizasyonu Demeği (ETO) İzmir'de kurulmuştur.

Ekolojik Tarım faaliyetlerinin ülkemizde ilk olarak Ege Bölgesi'nde ve İzmir'de başlamış olması, ürün işleme tesislerinin büyük kısmının İzmir'de olması ve üretilen ürünlerin büyük kısmının İzmir limanından ihraç edilmesi nedeniyle, organizasyon kuruluşları, kontrol ve sertifikasyon firmaları gibi organik tarım sektörünün hemen hemen tüm kuruluşlarının merkez büroları İzmir'de yer almaktadır.

"Bitkisel ve Hayvansal Tarım Ürünlerinin Ekolojik Metotlarla Üretilmesine İlişkin Yönetmelik", Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından 18 Aralık 1994 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik AB normlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Organik ürünlerin ihracatını düzenlemek üzere çalışmalar da devam etmektedir.

Gümrük mevzuatındaki bazı problemler nedeniyle organik tarım sektörünün ihracat yoluyla ekonomiye katkısı net olarak bilinmemekle birlikte yıllık 150 milyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Türkiye, Çin ve Hindistan'la birlikte en önemli ihracatçı ülke olarak yer almaktadır. Türkiye'den en çok ihracat yapan ülkeler; Almanya, ABD, İngiltere, İsviçre, Avusturya, Hollanda, Fransa ve Danimarka'dır.

En önemli ihraç ürünleri ise; kuru kayısı, incir ve üzüm, anason, rezene, kişniş, badem, ceviz, çamfıstığı, reçel ve konservelerdir.

Türkiye'de 103 bin hektarda, 300 farklı çeşit ürün yetiştirilmektedir.

Genel Organik Tarımsal Üretim Verileri

Yıllar	Ürün Sayısı	Çiftçi sayısı	Yetiştiricilik Yapılan Alan(ha)	Doğal Toplama Alanı(ha)	Toplam Üretim Alanı(ha)	Üretim Miktarı(ton)
2002	150	12.428	57.365	32.462	89.827	310.125
2003	179	14.798	73.368	40.253	113.621	323.981
2004	174	12.806	108.598	100.975	209.573	378.803
2005	205	14.401	93.134	110.677	203.811	421.934
2006	203	14.256	100.275	92.514	192.789	458.095
2007	201	16.276	124.263	50.020	174.283	568.128

Kaynak: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Yıllara Göre Organik Tarım Ürünleri İhracat Rakamları

YIL	MİKTAR(KG)	TUTAR(\$)
1998	8.616.686,74	19.370.598,69
1999	12.049.948,72	24.563.892,01
2000	13.128.933,90	22.756.297,13
2001	17.556.279,64	27.242.406,92
2002	19.182.858,62	30.877.140,08
2003	21.083.351,35	36.932.994,88
2004	16.093.189,05	33.076.319,57
2005	9.319.327,77	26.230.259,24
2006	10.374.493,90	28.236.617,42
2007	9.346.676,94	29.359.321,49

Kaynak: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Organik tarım pazarı her geçen gün genişlemekte fakat arz ve talep dengesizliği devam etmektedir. Türkiye, organik tarım için, geniş ürün yelpazesi, zengin bio-çeşitliliği, yaygın tarım geleneği ve subtropikal iklim kuşağı ile ideal bir ülkedir.

Kaynaklar: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Tarım İl Müdürlükleri, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ege İhracatçı Birlikleri

Organic Farming

Organic farming is a means of producing food and fibre products with an absolute minimal input of agrochemicals such as pesticides, which may remain as residues in the food we then eat.

Organic farming can be defined as an approach to agriculture where the aim is to create integrated, humane, environmentally and economically sustainable agricultural production systems.

In many European countries, organic agriculture is known as ecological agriculture.

Organic farming is often contrasted with conventional chemical farming.

Since 1990 the market for organic products has grown at a rapid pace, averaging 20-25 percent per year, and this has driven a similar increase in organically managed farmland. Approximately 310,000 square kilometres (31 million hectares) worldwide are now farmed organically.